

Pr. Valeri Duhanin

Noile minuni ale

Sfântului Serghie de la Radonej

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUHANIN, VALERI

Noile minuni ale Sfântului Serghie de la Radonej / pr. Valeri Duhanin ; trad. din lb. rusă de Denis Chiriac ; carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. - Iași : Doxologia, 2018

ISBN 978-606-666-744-9

I. Chiriac, Denis (trad.)

2

© Editura DOXOLOGIA, 2018

ISBN 978-606-666-744-9

Pr. Valeri Duhanin

Noile minuni ale Sfântului Serghie de la Radonej

Traducere din limba rusă de

DENIS CHIRIAC

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2018

Cuprins

Egumenul pământului rus	7
Noile minuni ale Sfântului Serghie	20
„Mă îngrijesc și mai mult pentru cei dintre voi aflați în exil”	23
Salvare de incendiu	25
Părintele Miheia și darurile Sfântului Serghie	27
„Nu pleca!”	32
„Nu ai puțină sare?”	34
Nu neglija molebenul fraților	36
„Iată, vine ucenicul Sfântului Serghie”	39
„Nu ești părăsită”	43
Milostivire față de o fostă atee	46
L-a văzut pe Sfântul Serghie	48
Salvarea de la suicid	51
Ulei sfânt de la candela Sfântului Serghie	53
„Aceasta este soția ta!”	55
Luminițe deasupra raclei	57
„Nu există un asemenea bolnav”	58
Durerile au trecut	60
Lidia Sergheevna	62
„Mama voastră va veni curând”	69
Rugăciunea copilului și curcubeul	72
Harul primit de la moaștele Sfântului Serghie	74

Povestea schimbătorului de căldură, fără vreo minune specială	76
Istorisiri mici, dar adevărate	79
„Această vedenie mă întărește și mă bucură”	84
Sfântul Serghie se îngrijește de toți	85
„De parcă cineva m-a dus de mână”	88
La Ortodoxie prin Sfântul Serghie	89
Prin vindecare minunată, spre credință și preoție	91
„Domnul ne-a dat copilaș pentru rugăciunile Părintelui Serghie”	93
„Ești mulțumită?”	94
Cum Sfântul Serghie a salvat Academia Teologică din Moscova	98
„Această notă nu-mi aparține”	108
Calea spre Avva Serghie	110
„S-ar fi putut și mai mult, dar...”	117
Izbăvirea de fumat	118
Rugăciunea dinaintea examenului	121
Ajutor neașteptat	122
Vindecarea de diateză	124
Părintele Kiril seamănă cu Sfântul Serghie	125
„Cine este la voi cel mai mare?”	135
Testamentul duhovnicesc al Sfântului Serghie	137

Egumenul pământului rus

Fiecare dintre noi are câte un sfânt pe care îl iubește în mod special și căruia i se adresează mereu, în necaz și în bucurii, în nădejde și în așteptări. Rugăciunea față de acești sfinți este mereu ascultată, iar viețile lor, ca niște stele călăuzitoare, ne conduc în calea spre cer.

Sfântul Serghie de la Radonej face parte din rândul unor asemenea sfinți apropiați inimii, dintre cei mai iubiți. El poartă numele de „Egumen al pământului rus” fiindcă este important nu doar pentru o localitate izolată, ci pentru întreaga Rusie. Egumenul este starețul mănăstirii, cel care se îngrijește de înflorirea ei duhovnicească, iar Sfântul Serghie este povățuitorul duhovnicesc al întregului pământ rusesc.

Există o tradiție potrivit căreia Sfântul Serghie i s-a arătat Starețului Alexei de la „Pustia Sfântului Zosima”. În 1919, în Rusia a avut loc un fenomen nemaiauzit până atunci: peste tot erau „inspectate” moaștele sfinților. Așa puterea atee, rănind inima poporului rus, făcea o mare fărâdelege: își bătea joc de odoarele Bisericii. Au fost deschise și „inspectate” și moaștele Sfântului Serghie. Starețul Alexei de la „Pustia Sfântului Zosima” era mult întristat din pricina acestei întâmplări, fiind nedumerit de ce

Dumnezeu îngăduie așa ceva. Odată, seara, pe când stătea la rugăciune, i s-a arătat Sfântul Serghie și i-a spus: „Roagă-te și postește trei zile și îți voi spune ceea de ce ai nevoie”. În cea de-a treia zi, i s-a arătat Sfântul Serghie cu următorul răspuns: „Atunci când tot poporul rus trece prin necazuri, trebuie și eu, împreună cu el, să trec prin vreun necaz”.

Compașiunea și ajutorul sincer, duse până la uitare totală de sine: iată ce-l distingea mereu pe Sfântul Serghie. De aceea, Sfântul Serghie mai este numit și marele purtător al necazurilor pământului rus. Orice necaz se răsfrângea asupra sufletului Sfântului, deîndată era și înălțat împreună cu rugăciunea sa la tronul lui Dumnezeu, pentru ca acolo, la Tatăl Ceresc, să-și găsească alinarea. Cazuri uimitoare de astfel de ajutor sunt prezentate și în paginile acestei cărți.

Sfântul Serghie este un sfânt apropiat de poporul simplu. Nu a fost teolog, nici orator cunoscut sau scriitor bine instruit, care uluia mințile cititorilor sau ascultătorilor prin profunzimea gândurilor sale. La început, învățătura i se dădea foarte greu. Își făcea cu smerenie munca zilnică, la fel ca orișicare om simplu. Construind chilii pentru străini și primind pâine mucegăită, Sfântul Serghie împărțea soarta poporului simplu. El a fost cu poporul și de aceea oamenii erau atrași de persoana lui.

Caracteristică distinctivă a monahismului rus, modelul înalt și demn pe care ni l-a lăsat Sfântul Serghie constă în faptul că nu s-a oprit la nevoința sa izolată, ci

iubirea față de Dumnezeu era însoțită de o iubire și o milostivire neobișnuită față de aproapele. Introducând în mănăstire regulamentul de viață obștească, Sfântul Serghie a rânduit „să-i adăpostească pe cei săraci și pe călători și să nu-i refuze pe cei care cer”, explicând că de împlinirea acestei datorii creștine depinde înflorirea viitoare a mănăstirii. În milostivirea Mănăstirii „Sfânta Treime” din vremea Sfântului Serghie, ba chiar și din toate veacurile de după el, se ascunde simplitatea și deschiderea sufletului Egumenului însuși, o jertfelnicie și o dărnicie ieșite din comun.

Milostivirea Sfântului pentru oamenii din orice pătură socială și de orice vârstă ni-l face apropiat nouă. Dacă am fi avut posibilitatea să urmărim ce oameni veneau la Sfântul Serghie de-a lungul celor șapte secole, am fi fost martorii aceleiași realități. Bogați și săraci, instruiți și neșcoliți, fețe înalte și oameni simpli călcau în Mănăstirea „Sfânta Treime” ca să-și pună în fața Sfântului Serghie așteptările și speranțele ascunse, necazurile și amărăciunile, ca să suspine în rugăciune din adâncul inimii lor în fața moaștelor Egumenului pământului rus. Oamenii veneau la Sfântul Serghie încă din timpul vieții sale, adunându-se din diverse părți ale țării. Fie că era vorba de cneaz, de boier, de ostaș sau de simplu țăran, toți veneau la smeritul Serghie, știind că prin el Dumnezeu le va auzi rugămintea, că-i va ajuta neapărat, că le va dezlega legătura problemelor vieții lor, că le va binecuvânta lucrarea pe care o aveau în față.

Până în momentul de față, rusul caută un Stareț, însetează să-și verse în fața lui necazurile, să primească dezlegarea lor. Și cât de mult însetează sufletul rusesc din pricina lipsei acestuia. Sfântul Serghie a fost acel Stareț adevărat, care vedea voința lui Dumnezeu pentru fiecare om. El vedea și știa ce i-a pregătit Domnul fiecărui suflet în parte, iar în rugăciunile sale bineplăcute Îi cerea Tatălui ceresc ajutorul necesar pentru omul respectiv.

După cuvintele ucenicului său, Epifanie cel Înțelept, Avva Serghie „era ca un izvor de binefaceri pentru toți cei care veneau la el... Mulți veneau nu numai de aproape, ci și de departe, din orașe și țări îndepărtate, doar pentru a-l vedea și a auzi de la el un cuvânt. Și toți primeau cuvânt de mare folos și mântuire sufletească... Pe mulți îi învăța prin cuvântul său mântuitor de suflete și îi determina să se întoarcă cu pocăință la Dumnezeu”. Era pentru păcătoși un „mijlocitor fidel”, care îi aducea de la păcat la virtute.

Însă Sfântul Serghie nu numai că a fost cu noi, el rămâne cu noi și astăzi. Orice suflet suferind care varsă în fața lui, împreună cu lacrimile, problemele, așteptările și necazurile este auzit de Sfântul lui Dumnezeu. Până acum, Sfântul Serghie rămâne, pentru toți cei care îl invocă în rugăciune, cel care a fost și în timpul vieții sale pământești pentru o mulțime de oameni care veneau la mănăstirea lui.

Îl cinștim pe Sfântul Serghie, pe ucenicii săi, precum și pe ucenicii ucenicilor săi. Iar acest fapt ne spune că el a fost capabil să pună bazele unei tradiții duhovnicești:

flacăra credinței sale personale, a vieții sale duhovnicești a aprins alte flăcări, care au trecut prin veacuri până în vremurile noastre. De aceea, însăși vedenia primită de Sfântul Serghie referitoare la o mulțime de păsări „foarte frumoase”, prefigurare a mulțimii de ucenici cu daruri duhovnicești uimitoare, s-a împlinit deja în mod minunat prin pronia dumnezeiască.

Să ne amintim de această vedenie: „Odată, seara târziu, Sfântul își făcea pravila și se ruga pentru frați, ca Domnul să-i ajute în muncile și nevoințele lor zilnice. Atunci, pe când se ruga așa, deodată a auzit o voce care îl chema: «Serghie!». Sfântul a fost uimit de chemarea care a răsunat în tăcerea nopții și, săvârșind rugăciunea, a deschis fereștrua chiliei sale, voind să-l vadă pe cel care vorbește. Pe neașteptate, a avut o vedenie minunată: din cer a strălucit o lumină orbitoare, mai intensă decât lumina zilei, care a alungat întunericul nopții, astfel încât noaptea a devenit mai luminoasă decât ziua. Glasul respectiv a răsunat din nou: «Serghie! Te rogi pentru fiii tăi duhovnicești: Domnul ți-a primit rugăciunea. Uită-te atent și vei vedea ce mulțime de monahi ai adunat sub îndrumarea ta, în numele Sfintei și de viață făcătoarei Treimi». Și Serghie a văzut în fața sa o mulțime de păsări frumoase, care zburau nu numai prin mănăstire, ci și în jurul său. Glasul respectiv s-a auzit din nou: «La fel de numeroși vor fi ucenicii tăi, ca și stolurile de păsări pe care le-ai văzut. Și după tine, numărul lor nu va sărăci, numai dacă vor dori să pășească pe urmele tale»”.

Istoria ne-a păstrat date interesante despre modul cum s-a înmulțit numărul ucenicilor Sfântului Serghie. S-ar părea că este vorba despre o statistică seacă, însă ea mărturisește despre renașterea începută odată cu Sfântul Serghie. În primii o sută de ani ai jugului tătaro-mongol, adică din 1240 până în 1340, în Rusia au apărut numai 30 de mănăstiri noi, în timp ce Biserica Rusă practic nu a mai cunoscut sfinți preacuvioși noi. Mai târziu, în decursul unui secol, lucrurile se schimbă în mod radical. Din momentul când Sfântul Serghie a început să-și adune ucenici, au fost înființate aproape 150 de mănăstiri noi, iar din mănăstirea Sfântului au ieșit aproximativ 100 de monahi canonizați de Biserică. Majoritatea sfinților din secolele al XIV-lea și al XV-lea erau fie ucenici, fie „interlocutori” ai Sfântului, adică persoane care au primit o influență duhovnicească din partea Sfântului Serghie.

Iată încă o caracteristică distinctivă a personalității Sfântului Serghie. El a fost cel care a contribuit în mod esențial la eliberarea din jugul tătaro-mongol. La o primă analiză, ni s-ar părea: ce ar putea să-i dea pământului natal, înrobite de invadatori eterodocși, un monah smerit care muncea în desișul pădurii? Ce rol istoric ar fi putut să joace? Cum, fără să ia în mâinile sale sabia și fără să facă politică, ar fi putut să contribuie la eliberarea patriei sale? Însă dacă ne vom aduce aminte de conflictele neîncetate dintre cneji și de slăbirea generală a duhului poporului, devenite cauze principale ale îngenuncherii

Rusiei, atunci vom înțelege aportul Sfântului Serghie într-o nouă cheie.

Rusia a făcut un mare lucru: cu un preț îngrozitor pentru sine, a ocrotit Europa de tătaro-mongoli. Însă, sub povara grea a stăpânirii străine, poporul rus își pierde reperele, se stinge din punctul de vedere al creativității, așteptând în permanență noi atacuri din partea hoardei sălbatice, se îngrijea doar pentru pâinea cea de toate zilele. În timpul nașterii Sfântului, oamenii se uitau cu frică în direcția Hoardei de Aur, copiii erau speriați cu numele invadatorilor și erau puțini în Rusia cei care sperau în renașterea patriei lor, gândindu-se mai mult la propria prosperitate.

În aceste condiții, era nevoie de un model excepțional de ridicare deasupra tuturor necazurilor pământești, deasupra nevoii de pâinea de toate zilele. Un model de slujire fără compromisuri a lui Dumnezeu și a patriei. Însă, pentru a parcurge această cale duhovnicească, era nevoie de o lepădare totală de lume, de retragerea din ea. Această cale a fost urmată de Sfântul Serghie din Radonej. Voioșie și forță duhovnicească: iată ce-i lipsea poporului rus din secolul al XIV-lea și ce a putut să insufle în sufletele oamenilor Sfântul. De aceea, îndoiala și întrebarea marelui cneaz Dimitri: „Să-l înfrunt pe dușmanul fioros?” puteau fi dezlegate doar de Sfântul Serghie. Cel care l-a biruit mai întâi pe cel mai fioros dușman, diavolul, acela avea suficientă forță morală pentru biruința asupra dușmanului patriei. Vorbind la modul general, în persoana Sfântului Serghie de la Radonej se

combinau o forță neobișnuită a duhului și o smerenie profundă. Din viața sa știm că nu a luptat niciodată pentru întâietate, că nu căuta faimă și că, chiar săvârșind minuni uimitoare, se străduia să le ascundă de ochii oamenilor. Și în facerea de minuni a fost până la capăt fidel modestiei, smereniei și blândeții care l-au caracterizat întreaga viață.

Astfel, Sfântul a făcut să izvorască apă din pământ, prin rugăciune, doar după murmurul fraților care se plângeau din cauza lipsei de apă potabilă și le-a interzis să numească izvorul respectiv cu numele său: „Să nu aud niciodată că numiți acest izvor cu numele meu, pentru că nu eu sunt cel care v-am dat apa, ci Dumnezeu ne-a dăruit-o nouă, nevrednicilor”. Locul acela s-a pierdut în decursul veacurilor și a fost localizat cu aproximație, pe baza unor date indirecte.

Sfântul Serghie l-a înviat pe tânărul mort, totodată convingându-l pe tatăl său că băiatul doar a înghețat pe drum și că tatăl său, din greșeală, a crezut că este mort: „Atunci când îl aduceai pe băiatul tău aici, el a ajuns neputincios din pricina gerului aprig și ți s-a părut că a murit, în chilie s-a încălzit; iar tu crezi că a înviat”. Ajutându-i pe oameni, Sfântul Serghie își ascundea minunile din pricina smereniei sale. Până în momentul de față, ajutorul minunat al Sfântului rămâne adesea necunoscut pentru ceilalți.

Unicitatea Sfântului Serghie constă în faptul că este primul sfânt rus căruia Maica Domnului i s-a arătat nu în vedenie sau în vis ușor, ci în mod direct. Precum se

presupune, momentul acesta a avut loc în anul 1385, cu câțiva ani înaintea adormirii sale. Acest eveniment este prăznuit în Lavră în fiecare an pe 24 august, conform calendarului bisericesc (6 septembrie pe stil nou). Pe deasupra, în cinstea acestei arătări, în fiecare vineri seară se săvârșește slujba cu acatistul Maicii Domnului în Catedrala „Sfânta Treime”.

Această întâmplare minunată a avut loc așa. Seara târziu, vineri, după o rugăciune sânguincioasă la Maica Domnului, Sfântul Serghie s-a așezat să se odihnească și i-a spus deodată ucenicului său Miheia: „Priveghează, fiule, pentru că acum vom avea parte de o vizită minunată și de negrăit”. Deodată s-a auzit un glas: „Vine Preacurata!”. Sfântul a ieșit în pridvorul chiliei sale fiind orbit de o lumină mai puternică decât cea solară. A văzut-o pe Maica Domnului într-o strălucire neobișnuită. Cu ea erau Apostolii Petru și Ioan. Sfântul s-a închinat în fața lor, iar Maica Domnului s-a atins de el și i-a spus: „Nu te teme, alesul meu. Am venit să te vizitez. Nu te întrista, căci rugăciunea ta pentru ucenici și pentru mănăstire a fost ascultată; de acum, mănăstirea ta va avea belșug în toate; nu numai în timpul vieții tale, ci și după plecarea ta la Dumnezeu. Nu voi părăsi acest loc și îi voi da cu dărnicie cele necesare, păzind-o și ocrotind-o”.

Maica Domnului a promis că nu va părăsi niciodată mănăstirea Sfântului Serghie. Prin urmare, Lavra este una dintre grădinile Maicii Domnului. Acest loc a fost sfințit de picioarele Născătoarei de Dumnezeu. Iată motivul pentru care cei care și-au legat viața de Lavra

„Sfânta Treime” a Sfântului Serghie simt acoperământul ei haric asupra lor.

După cum știm, întreaga viața a Sfântului a reprezentat o slujire a Preasfintei Treimi. Acest lucru a fost profețit până la nașterea sa în mod minunat, printr-o triplă proclamație pe când era în pântecele maicii sale, în timpul Liturghiei (înaintea citirii Sfintei Evanghelii, în timpul Herucului și în timp ce preotul rostea: „Sfințele Sfinților...”). Preotul care l-a botezat pe prunc a profețit: „Va fi locaș și slujitor al Sfintei Treimi”. Aceeași profeție a fost repetată și de Starețul monah care i-a luminat mintea tânărului Bartolomeu. Iată că, împreună cu fratele său Ștefan, Sfântul Serghie construiește pentru prima dată în Rusia o biserică cu hramul „Sfânta Treime”. Anume din acel moment în Rusia au început să se înalțe mănăstiri și biserici cu hramul Sfintei Treimi, după modelul mănăstirii lui Serghie. Nu este întâmplătoare nici apariția icoanei ilustre a Sfintei Treimi, pictată de Sfântul Andrei Rubliov, icoană pictată „în cinstea și spre lauda Sfântului Serghie”.

Dar de ce biserica și mănăstirea lui Serghie au fost închinată Sfintei Treimi? Noi mărturisim că Dumnezeu este Unul, după ființă, dar în trei ipostasuri. Treimea reprezintă o unitate dumnezeiască absolută. Iar în Rusia secolului al XIV-lea domneau diverse discordii, motiv pentru care erau insuficiente forțe pentru a depăși tulburările sociale. Epifanie cel Înțelept scrie că Avva a închinat biserica Sfintei Treimi ca, prin raportarea la Sfânta Treime, să se biruie discordia urii acestei lumi.

Adică, pentru poporul rus, biserica închinată Sfintei Treimi a devenit simbolul unității, al fraternității, al înțării interne.

Totuși în spatele tuturor acestora se ascundea lucrarea duhovnicească tainică a Sfântului, în care mintea lui s-a înălțat la vederea tainei Sfintei Treimi. Nu în mod întâmplător, Sfântul Serghie este considerat începătorul nevoinței contemplative în Rusia. Aceasta este o nevoie prin care părinții isihasti greci, contemporani ai Sfântului Serghie, ajungeau la vederea luminii necreate. În viața Sfântului vedem indicații clare ale vederii acestei lumini mai presus de lume.

Nevoitorii din Rusia Veche aveau mai des vedenii ale puterilor întunericului. Fricile de acest fel nu au trecut nici pe lângă Sfântul Serghie în etapa inițială a nevoinței sale. Însă lucrarea lui duhovnicească nu s-a limitat doar la biruința asupra ispitelor vrăjmașului. Sfântului Serghie i s-a arătat puterea cerească înaltă: sub chipul focului și al luminii. Focul ceresc a fost văzut în timpul Liturghiei, în momentul sfințirii darurilor. Focul haric a cuprins tot altarul și-l înconjura pe Serghie în timp ce slujea. Iar când Sfântul Serghie se pregătea să se împărtășească cu Sfintele Taine, focul dumnezeiesc s-a comprimat „ca un vâl minunat” și a intrat în Sfântul Potir. Astfel, Sfântul Serghie s-a împărtășit cu focul, precum se spune în *Patericul Lavrei Peșterilor din Kiev*, fără să se ardă, ca rugul nears din vechime, și fără să se mistuie”.